

COLLEGE VAN TOEZICHT
OP DE BEDRIJFSREVISOREN

COLLÈGE DE SUPERVISION
DES RÉVISEURS D'ENTREPRISES

College_Mededeling_2019/02

Feedback statement

De dialoog tussen commissaris en auditcomité

Summary

Het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren, hierna 'het College', is verantwoordelijk voor het Belgisch toezicht op de naleving van de Europese Verordening nr. 537/2014¹.

In deze Verordening komt onder andere de werking van de auditcomités van de organisaties van openbaar belang² (hierna 'OOB') aan bod. Het betreft ook de interactie tussen de betrokken auditcomités en hun commissaris.

Het CEAOB (*Committee of European Auditing Oversight Bodies*) heeft een vragenlijst opgesteld om inzicht te kunnen verschaffen in de werking van de auditcomités. In het kader van zijn bevoegdheden legde het College deze vragenlijst voor aan de auditcomités van Belgische OOB's. In de vragenlijst wordt gepeild naar de implementatie van de Europese Verordening en naar de samenwerking tussen de auditcomités en de commissarissen.

Het College ontving 68 antwoorden op een totale populatie van 179 aangeschrevenen. Om deze reden kan de representativiteit van de antwoorden niet gewaarborgd worden.

Een belangrijke vaststelling betreft de onafhankelijkheid van deze auditcomités. 90 procent van de auditcomités geeft aan dat de meerderheid van de leden onafhankelijk is. De Belgische wetgever voorziet dat ten minste één lid van het auditcomité een onafhankelijk bestuurder is. De sector is hierdoor strikter dan de wetgever vooropstelt.

Met betrekking tot de onafhankelijkheid van de commissaris ontving 97 procent van de auditcomités de schriftelijke verklaring inzake onafhankelijkheid. Twee auditcomités ontvingen geen dergelijke schriftelijke verklaring. De schriftelijke verklaring inzake onafhankelijkheid is wettelijk verplicht.

Een andere belangrijke vaststelling betreft de verplichting van de commissaris om een aanvullende verklaring te bezorgen aan het auditcomité. De aanvullende verklaring licht de resultaten van de uitgevoerde wettelijke controle toe. 76 procent van de auditcomités ontving uiterlijk bij de indiening van het controleverslag de aanvullende verklaring van de commissaris. Dit betekent dat 24 procent van de commissarissen niet in regel is met deze Europese verplichting.

¹ Europese verordening nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang en tot intrekking van besluit 2005/909/EG van de Commissie (hierna 'Europese Verordening nr. 537/2014').

² Organisaties van openbaar belang worden in artikel 4/1 van het Wetboek van vennootschappen gedefinieerd als de genoteerde vennootschappen, de kredietinstellingen, de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen en de vereffeningsinstellingen alsook de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen.

Uit de antwoorden blijkt dat de naleving van de verplichtingen van het auditcomité bij de selectieprocedure voor verbetering vatbaar zijn. Het is van belang dat de rol van het auditcomité bij de selectie van een nieuwe commissaris wordt versterkt opdat de algemene aandeelhoudersvergadering van de gecontroleerde entiteit een onderbouwd besluit kan nemen.

Het leveren van niet-controlediensten door de commissaris blijkt eveneens een belangrijk gegeven te zijn. In ongeveer de helft van de OOB's waarvoor de vragenlijst werd ingevuld, biedt de commissaris naast zijn wettelijke controleopdracht ook niet-controlediensten aan. Zes auditcomités weigerden een voorstel inzake niet-controlediensten. Een motivatie tot weigering is bijvoorbeeld de aanwezigheid van interne beleidslijnen inzake de honoraria van de commissaris die strikter zijn ten opzichte van de wettelijke bepalingen.

In navolging van de Europese regels mogen de controlerende bedrijfsrevisor en het netwerk waarvan hij deel uitmaakt in principe geen niet-controlediensten leveren aan de betrokken onderneming, de dochteronderneming, de moederonderneming of de ondernemingen waarover zij de controle heeft binnen de Europese Unie, behoudens de limitatieve uitzonderingen voorzien in het Europese reglement.

Inleiding

De recente Europese auditwetgeving³ versterkt de rol van het auditcomité door zijn verantwoordelijkheden uit te breiden. De nieuwe auditvereisten vertrouwen de auditcomités specifieke taken toe, zoals:

- een rechtstreekse betrokkenheid bij de benoeming van de commissaris;
- het toezicht op de wettelijke controle; en
- het monitoren van de prestaties en de onafhankelijkheid van de commissaris.

Het Comité van Europese auditorstoezichthouders (CEAOB) stelde op Europees niveau een vragenlijst op. Deze vragenlijst beoogt de bevoegde nationale autoriteiten te helpen om inzicht te verwerven in de werking van de auditcomités sinds de invoering van de nieuwe auditregels. Het College is aangeduid als Belgische toezichthouder op de naleving van de Europese Verordening nr. 537/2014.

Het College verzocht 179 Belgische auditcomités van OOB's om de door de CEOB opgestelde vragenlijst te vervolledigen. 68 Belgische auditcomités vulden de vragenlijst in binnen de opgelegde termijn. Deze nota voegt de antwoorden van de 68 auditcomités samen.

³ Europese verordening nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang en tot intrekking van besluit 2005/909/EG van de Commissie.

COLLEGE VAN TOEZICHT
OP DE BEDRIJFSREVISOREN

COLLÈGE DE SUPERVISION
DES RÉVISEURS D'ENTREPRISES

Disclaimer

De gegevens komen voort uit de rapportering van de auditcomités. De auditcomités konden ervoor opteren om de vragen niet te beantwoorden. Deze synthese is louter een weergave van de ontvangen antwoorden. De juistheid en de volledigheid van de gegevens kunnen niet verzekerd worden. Gelet op het beperkt aantal ingevulde vragenlijsten is de representativiteit van deze gegevens voor de hele sector van OOB's evenmin gewaarborgd.

De auditcomités moesten de activiteiten vermelden die betrekking hebben op de gespecificeerde referentieperiode⁴. In meerdere gevallen blijken de activiteiten ook betrekking te hebben op de periode buiten de referentieperiode. De statistieken gaan uit van het geheel van de antwoorden.

Detailinformatie over de gecontroleerde OOB

De respondenten van de vragenlijst betreffen 68 Belgische auditcomités van OOB's. Deze OOB's zijn als volgt verdeeld:

- 11 OOB's hebben tussen de 1 en de 9 werknemers;
- 8 OOB's hebben tussen de 10 en de 49 werknemers;
- 11 OOB's hebben tussen de 50 en de 249 werknemers;
- 4 OOB's hebben tussen de 250 en de 499 werknemers; en
- 34 OOB's hebben meer dan 500 werknemers.

De economische activiteiten van de OOB's in kwestie betreffen:

- Accommodatie en voeding: 3 OOB's;
- Consumentengoederen: 4 OOB's;
- Financiële diensten op bancair vlak: 10 OOB's;
- Financiële diensten op verzekeringsvlak: 17 OOB's;
- Andere financiële diensten: 13 OOB's;
- Gezondheidszorg: 7 OOB's;
- Informatietechnologie: 1 OOB;
- Productie: 8 OOB's;
- Materialen: 2 OOB's;
- Nutsvoorzieningen: 1 OOB; en
- Groot- en kleinhandel: 2 OOB's.

⁴ De referentieperiode is de tijdsperiode (gewoonlijk 12 maanden) tussen de algemene vergadering die de recentste jaarrekening heeft goedgekeurd, en de algemene vergadering die de jaarrekening van het daaraan voorafgaande boekjaar heeft goedgekeurd.

COLLEGE VAN TOEZICHT
OP DE BEDRIJFSREVISOREN

COLLÈGE DE SUPERVISION
DES RÉVISEURS D'ENTREPRISES

College_Mededeling_2019/02

Samenstelling en vaardigheden van het auditcomité

Bij het merendeel van de OOB's (59 procent) oefent een comité van het leidinggevende of toezichthoudende orgaan de aan het auditcomité toegewezen functies uit. Bij 40 procent gebeurt dit door een autonoom comité. Bij de Nationale Bank van België voert het College van censuren de taken van het auditcomité uit. Deze situatie wijkt af van de andere opgezette structuren. De Nationale Bank van België is immers gebonden door een specifiek wettelijk kader⁵.

De leden van het auditcomité beschikken over een collectieve deskundigheid die relevant is voor de sector waarin de gecontroleerde entiteit actief is. Ten minste één lid van het auditcomité beschikt over de vereiste deskundigheid op vlak van financiële verslaggeving en/of controle van financiële overzichten. 96 procent van de auditcomités voldoet volledig aan deze samenstellingsvereisten.

90 procent van de auditcomités verklaart dat de meerderheid van de leden van het auditcomité onafhankelijk is ten opzichte van de gecontroleerde entiteit. Tien procent van de auditcomités bevestigt dit niet.

Interactie met de raad van bestuur

96 procent van de auditcomités stelt de raad van bestuur volledig in kennis van het resultaat van de wettelijke controle van de jaarrekening. 81 procent van de auditcomités geeft een volledige toelichting over de wijze waarop de wettelijke controle heeft bijgedragen tot de integriteit van de financiële verslaggeving. Bijna 90 procent (87 procent) van de auditcomités licht zijn rol bij de wettelijke controle volledig toe aan de raad van bestuur.

Driekwart van de auditcomités ontmoette de raad van bestuur vier keer of meer tijdens de referentieperiode. Deze ontmoetingen beogen de informatie-uitwisseling over de activiteiten van het auditcomité, de bespreking van eventuele discussiepunten en het formuleren van aanverwante aanbevelingen. 24 procent van de auditcomités had twee keer een ontmoeting met de raad van bestuur.

⁵ Wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België.

Onafhankelijkheid, inclusief de voorafgaande goedkeuring van toegestane niet-controlediensten

Het leveren van bepaalde niet-controlediensten aan de gecontroleerde entiteit kan de onafhankelijkheid van de commissaris in gedrang brengen. 90 procent van de auditcomités monitort het aan de commissaris betaalde bedrag aan honoraria, waarvan drie procent gedeeltelijk. Dit beoogt een garantie voor de naleving van de 70 procent - limiet van de honoraria voor toegestane niet-controlediensten⁶. Tien procent van de auditcomités monitort het bedrag aan honoraria niet.

97 procent van de auditcomités ontving de schriftelijke verklaring inzake onafhankelijkheid. De schriftelijke verklaring bevestigt dat de volgende partijen onafhankelijk zijn van de gecontroleerde vennootschap:

- de commissaris;
- het bedrijfsrevisorenkantoor en zijn vennoten;
- de hogere leidinggevenden; en
- de leidinggevenden die de wettelijke controle uitvoeren.

Twee auditcomités ontvingen geen dergelijke schriftelijke verklaring.

De hoogte van de honoraria die een commissaris ontvangt, kan een bedreiging vormen voor zijn onafhankelijkheid. Indien de commissaris honoraria van de gecontroleerde OOB ontvangt die meer bedragen dan 15 procent van zijn totale honoraria over de laatste drie opeenvolgende boekjaren⁷ is een specifieke procedure van toepassing. In dat geval moet de commissaris het auditcomité hiervan in kennis stellen.

De commissaris bespreekt met het auditcomité de bedreigingen voor zijn onafhankelijkheid en de genomen veiligheidsmaatregelen om die bedreigingen in te perken. 48 auditcomités voerden een dergelijke bespreking met de commissaris. Het auditcomité analyseert de bedreigingen voor de onafhankelijkheid en beslist bijgevolg op goede gronden of de commissaris de wettelijke controle verder mag uitvoeren.

⁶ Artikel 133/2, § 5 van het Wetboek van Vennootschappen bepaalt: “[..] De beoordeling van de verhouding tussen de honoraria die hiervoor bedoeld worden, moet begrepen worden als uit te voeren door globaal, voor de duur van de drie boekjaren van het mandaat van de commissaris [..]”.

⁷ Artikel 4, § 3 van de Europese Verordening nr. 537/2014 bepaalt: “Indien de totale honoraria die van een organisatie van openbaar belang in elk van de laatste drie opeenvolgende boekjaren worden ontvangen, meer dan 15 procent bedragen van de totale honoraria van de wettelijke auditor die de wettelijke controle in elk van die boekjaren uitvoert..”.

Verstrekking van toegestane niet-controlediensten door de commissaris of lid van zijn netwerk

Bijna de helft van de auditcomités (49 procent) verklaarde dat de commissaris of een lid van zijn netwerk niet-controlediensten heeft verstrekt aan de gecontroleerde entiteit, haar moederonderneming of haar gecontroleerde ondernemingen. De auditcomités onderzochten steeds deze voorstellen. Zes auditcomités weigerden één van deze voorstellen goed te keuren.

Selectieprocedure van de auditor⁸

23 auditcomités hadden tijdens de referentieperiode te maken met:

- een benoeming van een nieuwe commissaris na afloop van een openbare aanbesteding; of
- een herbenoeming van de vorige commissaris na afloop van een openbare aanbesteding.

21 van deze auditcomités namen hun verantwoordelijkheid tijdens de selectieprocedure van deze commissaris. Het auditcomité doet het leidinggevende of toezichthoudende orgaan van de gecontroleerde entiteit een aanbeveling voor de benoeming. Deze aanbeveling volgt na een door de gecontroleerde entiteit georganiseerde selectieprocedure.

De gecontroleerde entiteit is vrij om alle bedrijfsrevisoren uit te nodigen om voorstellen voor het leveren van de wettelijke controledienst in te dienen, mits naleving van de Europese Verordening nr. 537/2014. De OOB mag op geen enkele wijze de deelname aan de selectieprocedure verhinderen van kantoren die in het voorafgaande kalenderjaar minder dan 15 procent van de totale honoraria voor controles hebben ontvangen van OOB's in de betrokken lidstaat. 12 auditcomités gaven een afwijkende verklaring.

Het aantal bedrijfsrevisoren dat werd verzocht om deel te nemen aan de openbare aanbesteding betreft één (3 auditcomités), twee tot drie (6 auditcomités), vier tot zeven (9 auditcomités) of meer dan 15 bedrijfsrevisoren (5 auditcomités). Uiteindelijk heeft het volgende aantal bedrijfsrevisoren een offerte ingediend bij de OOB's in het kader van de openbare aanbesteding:

- één (5 auditcomités);
- twee tot drie (11 auditcomités);
- vier tot zeven (5 auditcomités); en
- meer dan 15 (2 auditcomités).

De gecontroleerde entiteit stelt aanbestedingsstukken op ten behoeve van de uitgenodigde kandidaten.

⁸ **Disclaimer:** Bij het invullen van de vragenlijst moesten de respondenten enkel de activiteiten vermelden die zij tijdens de gespecificeerde referentieperiode hebben uitgevoerd. In meerdere gevallen blijken de activiteiten ook betrekking te hebben op de periode buiten de referentieperiode. De statistieken gaan uit van het geheel van de antwoorden.

COLLEGE VAN TOEZICHT
OP DE BEDRIJFSREVISOREN

COLLÈGE DE SUPERVISION
DES RÉVISEURS D'ENTREPRISES

Deze aanbestedingsstukken stellen hen in staat de werkzaamheden van de gecontroleerde entiteit te begrijpen. Ook het uit te voeren type wettelijke controle moet hieruit blijken. 17 van de 23 auditcomités waarbij een openbare aanbesteding zich voordeed, verklaarden dat de aanbestedingsstukken hieraan voldeden.

De aanbestedingsstukken moeten ook transparante en niet-discriminerende selectiecriteria bevatten. De gecontroleerde entiteit gebruikt deze selectiecriteria om de ingediende voorstellen te beoordelen. 16 auditcomités verklaarden dat de aanbestedingsstukken deze selectiecriteria bevatten.

De gecontroleerde entiteit beoordeelt de door de kandidaten ingediende voorstellen overeenkomstig de vooraf vastgestelde selectiecriteria. De gecontroleerde entiteit stelt vervolgens een verslag op over de conclusies van de selectieprocedure. 17 auditcomités bevestigden het door de gecontroleerde entiteit opgestelde verslag.

Tenzij het de hernieuwing van een mandaat betreft⁹, motiveert het auditcomité de aanbeveling. 11 auditcomités stelden in hun aanbeveling aan de raad van bestuur minstens twee kandidaten voor. 18 auditcomités drukten een gemotiveerde voorkeur voor één kandidaat uit.

De gecontroleerde entiteit moet kunnen aantonen aan het College dat de bovenstaande selectieprocedure op een eerlijke wijze is uitgevoerd. 16 auditcomités verifieerden dit.

Toezicht op de auditfunctie

85 procent van de auditcomités monitort de wettelijke controle van de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening. Zes procent voert deze taak gedeeltelijk uit en negen procent van de auditcomités monitort de wettelijke controle van de financiële overzichten niet.

60 procent van de auditcomités ontmoette de commissaris tijdens de referentieperiode vier keer of meer. 34 procent van de auditcomités heeft hem twee keer ontmoet en zes procent ontmoette hem éénmalig.

De commissaris moet aan het auditcomité een aanvullende verklaring afgeven uiterlijk bij de indiening van het controleverslag. De meerderheid van de auditcomités (76 procent) verklaarde dat dit is gebeurd. De aanvullende verklaring licht de resultaten van de uitgevoerde wettelijke controle toe. Zij bevat onder meer de vermelding van significante tekortkomingen in het interne financiële controlesysteem van de gecontroleerde entiteit en/of in het boekhoudsysteem.

⁹ Overeenkomstig artikel 17, lid 1 en lid 2 van de Europese Verordening nr. 537/2014.

COLLEGE VAN TOEZICHT
OP DE BEDRIJFSREVISOREN

COLLÈGE DE SUPERVISION
DES RÉVISEURS D'ENTREPRISES

College_Mededeling_2019/02

Op verzoek van de commissaris of het auditcomité gebeurt een bespreking van de significante kwesties. Deze kwesties vloeien voort uit de wettelijke controleopdracht en zijn vermeld in de aanvullende verklaring aan het auditcomité. Net geen 80 procent van de auditcomités voerde deze bespreking met de commissaris.

Toezicht op het financiële verslaggevingsproces

94 procent van de auditcomités monitort het financiële verslaggevingsproces. 63 procent van de auditcomités deed aanbevelingen of voorstellen om de integriteit van het financiële verslaggevingsproces van de gecontroleerde entiteit te waarborgen.

Toezicht op de systemen inzake interne kwaliteitscontrole en risicomanagement

90 procent van de auditcomités monitort de doeltreffendheid van de systemen inzake interne kwaliteitscontrole en risicomanagement. Het betreft in voorkomend geval ook de doeltreffendheid van de interne audit van de gecontroleerde entiteit. 10 procent van de auditcomités doet dit gedeeltelijk.
